

ככלי ביד הסופר
מיכל בוני

פרולוג

ג'רי הביט בצג המחשב, בנתוני המכירות שהועברו אליו מהוצאת הספרים, אי שם בארצות הברית.

הנתונים היו מעבר למה שהוא ציפה, למרות שהיה ברור לו שיהיה כאן עוד רב מכר.

הטלפון צלצל, ג'רי ענה.

סטפן המו"ל היה על הקו, "נו, קיבלת?"

"קיבלתי", ג'רי חייך.

"אתה מרוצה?"

"מאוד", ג'רי התרווח על גבי כורסת העור.

"הספר האחרון שלך משגשג. בקרוב נתרגם לעוד כמה מדינות באירופה. זה הולך מצוין. אפילו יותר מהספר הקודם שלך. אנחנו עושים כאן כסף טוב. תמשיך ככה, מחכה לספר הבא שלך."

השיחה הסתיימה. ג'רי נשען אחור זוחה, עוצם עיניו. סיגריה שמוטה

בפיו. משום מה עלתה בעיני רוחו כתבה שנערכה בזמנו עם כמה סופרים ישראלים מקומיים. רובם התלוננו שבקושי מרוויחים. חייבים עבודה נוספת. שאלמלא היותם משוגעים לדבר, אין סיבה שהיו כותבים.

אבל למרות שהוא חי בישראל הוא אינו כותב לקהל המקומי. הוא יודע אנגלית מצוין והספרים שלו מתפרסמים בארצות הברית ובאירופה בפוטנציאל מכירה גבוה, ברווחים מעולים. הוא אינו מתלונן.

אומנם נכון, יש לו עבודה מסודרת, אבל הכתיבה כאפיק צדדי מניבה לו סכומים נאים עד מאוד.

הסופרים המרואיינים ההם נשאלו כיצד הם חושבים על רעיונות, מהיכן ההשראה, על סמך מה ממציאים את הדמויות. לכל אחד היו שיטות אחרות.

אבל במקרה שלו, הדמויות העתידיות מסתובבות כבר כאן בעולם. אנושיות מאוד. קיימות ביותר. אנשים מציאותיים שאינם יודעים שהם עומדים לגלם תפקיד בספר הבא שלו. וגם לא ידעו לעולם, כנראה.

ייקח לו זמן למצוא אותם, להגיע אליהם. בהדרגה לנתב ולנווט את חייהם, להכניס אותם לתוך עלילה חיה ונושמת. הם הגיבורים. הוא סופר העל. הפרקים נכתבים מתוך החיים, אבל הוא זה שמביים את העלילה מאחורי הקלעים.

הם אינם מכירים אותו ולא יכירו.

אבל גם לאחר שהספר יצא לאור חייהם ישתנו ללא להיכר.

אחות נעימת סבר הביטה בדאגה אל שולמית כאשר זו הראתה סימני התעוררות. שולמית נעה מצד לצד, נאנחת מכאב, מבלי להבין היכן היא נמצאת.

"גברת אפשטיין", האחות פנתה אליה ברוך, "הכל בסדר, עברת עכשיו ניתוח ואת כרגע בחדר התאוששות. את תהיי כאן כמה שעות תחת השגחה עד שתועברי למחלקה".

שולמית בהתה באחות, מבולבלת.

"איזה ניתוח עברתי?" שאלה בחשש. היא נזכרה כיצד חתמה על טופס ההסכמה, מבולבלת ומעורפלת. הרופאים הסבירו לה אך היא לא הייתה מסוגלת כמעט להבין ולשמוע.

"הניתוח לא היה החלק המשמעותי. הטיפול העיקרי היה בעקבות דימום בטחול", הסבירה האחות, מבע של השתתפות בכאב בעיניה הטובות, "סבלת מפגיעה רב מערכתית. היה הכרח לצרוב כלי דם שמוכילים לטחול. כדי למנוע את המשך הדימום. ואילו הניתוח היה קיבוע בעקבות שבר בצוואר הירך".

היא סיימה בחיוך מעודד, "ברוך השם, הטיפולים עברו בהצלחה". שולמית הנהנה. הכל צף בעיני רוחה. היא עצמה עיניה, בעיני רוחה עלו הרגעים האחרונים לפני התאונה.

כמה הייתה נבוכה כאשר בעלה והנהג ניצבו ליד הטנדר והתווכחו. הטונים של השיחה ביניהם הלכו והתגברו. היא ידעה לאן הוויכוח הזה מוביל, מתוך ניסיון של יותר מעשרים שנות נישואין, והעדיפה להיות במרחק. ביחד עם נעמי בתה הבכורה ארזה את הצידניות ואת שאריות הפיקניק. שני החתנים פירקו את האוהלים. הדס, בתה, הכלה הטרייה שנישאה רק מספר חודשים קודם לכן ניצבה בקצה ההר ביחד עם בתיה בת הזקונים שהבזיקה במצלמתה עוד כמה תמונות מהנוף המרהיב של השמש השוקעת אל הוואדי במדרון. שולמית הביטה בילדתה בת האחת עשרה, מתענגת ביחד איתה על הרגעים היפים שחותמים את סיומו של הבילוי המשפחתי.

אך הוויכוח הרם הגיע וצרם לאוזניה, מקלקל.

"מה זאת אומרת תחזרו בשעה שבע, דיברנו על שמונה וחצי", הנהג הניע ראשו כלא מאמין.

"הבת הגדולה שלי השאירה ילדים אצל השוויגערית שלה, והיא התקשרה עכשיו ואמרה שצץ משהו דחוף ושנגיע כמה שיותר מהר".

"אדוני, לא מעניין אותי שוויגעריות, סיכמנו על שמונה וחצי ואמרת לי שאני מבטל הזמנה אחרת של מישהו שביקש בשעה שמונה. הפסדתי בגללכם כסף".

"זה לא קשור אליי", אריה, בעלה, הצטרק, "אלו עניינים פרטיים שלך מול הלקוחות שפונים אליך".

"אבל ידעת שאני מבטל הזמנה, מה אני אמור לעשות עכשיו?" מצחו של הנהג התכווץ, כולו מוטרד. בתיה חדלה מלצלם. היא התקרבה ונצמדה אליה, חוששת במקצת מן הטונים הגבוהים.

"גם ככה הפרנסה שלי דחוקה, אני לא מאמין שהפסדתי נסיעה נוספת להיום, סתם כך", הנהג היה חסר מנוחה, הוא הרים ראשו,

“לפחות תפצה אותי על ההפסד”.

המשפט האחרון גרם לצווארו של אריה להאדים. “להוסיף עוד כסף?” קולו נסק מעלה, “אתה מתכוון ברצינות?”

היא הביטה בו וידעה כמה הוא נלחץ. הרעיון לנסוע לטיול היה שלה. בילוי נחמד לאחר סוכות עם בני המשפחה. אריה חשש מהעלויות, והיא ניסתה להרגיע ולומר שהיא תכין את כל האוכל בבית והם ייקחו צידניות ולא יקנו שום דבר בדרך. העלות תהיה רק לשכור טנדר, זה הכל.

אריה הסכים לבסוף אבל לא היה מרוצה מהמחיר הגבוה, לדעתו, שגבה הנהג.

להוסיף ודאי לא בא בחשבון. לא משנה מה הנסיבות.

משפחות אחרות ששהו בקרבת מקום הביטו לעבר ההתנצחות הקולנית. גבר אחד התקרב, נעמד ליד אריה ולחש בשקט לתוך אוזנו: “תשמע, אם קצת קשה לך אני מוכן לעזור. תראה, חבל על המשפחה שלך, עומדים כאן ומחכים, מזג אוויר חם ויבש, לא נעים להם לעמוד”.

אריה סובב אליו מבטו, “לא ביקשתי שתתערב, תודה רבה לך”.

ההוא, פגוע מהיחס, התרחק. היא השפילה מבטה, יודעת שגם שאר בני המשפחה נבוכים מהמעמד. אותו אדם נחמד ונדיב אינו יכול לשער בכלל שהוויכוח אינו נובע מקושי כלכלי. אריה אינו שכיר שעובד בפרך, או אברך כולל שמנסה לארגן למשפחה טיול בבין הזמנים ועוד כמה שקלים שווים אצלו את הקנייה של מחר במכולת.

שולמית הביטה באריה מן מהצד. כסף יש לו, הרבה יותר מהאדם החביב שרצה להציע את עזרתו. סביר להניח שהרבה יותר מכל המשפחות שבאו לנפוש באזור. הסכומים הם הרבה מעבר למה שיש בעו"ש ובחסכונות. בנוסף ישנם ההשקעות והנכסים. וכמובן המניות שבהן הוא משקיע. השווי הכלכלי נאמד במיליונים. אבל הכסף יודע להיכנס יפה מאוד לחשבונות אך לצאת משם טיפין טיפין.

למה, למה כל כך קשה לו להוציא כסף?

הרי יש לו.

ממה הוא כל כך חושש?

לכך לא הצליחה מעולם למצוא תשובה.

הם ארזו את כל התיקים והצידניות. גם האוהלים היו מקופלים. לא היה שום דבר שבו יוכלו להעסיק את עצמם במקום לחזות בוויכוח המבייש. כל בני המשפחה בחרו לעמוד ממרחק, נבוכים. אבל אריה לא הבחין בכך.

"מאה וחמישים שקל זה פיצוי הוגן אני חושב", הנהג פסק.

"מאה וחמישים שקל?" אריה נזעק. "כל כך הרבה? אתה לא מתבייש?"

היא הביטה באריה ובלחיי המתנפחות. כך בדיוק הוא נראה כאשר הוא עובר על החשבונות החודשיים. בהתחלה לא הבינה למה הוא כל כך נבהל מזה שחשבון החשמל בקיץ גבוה יותר ונלחץ שהקניות בסופר עולות מדי הרבה. הרי יש לו כסף. בשלב מסוים הבינה שזה לא קשור לכמה כסף שיש.

למעשה, הוא מעולם לא אמר לה לא להוציא כספים או מנע ממנה גישה לחשבונות. יש לה פנקס צ'קים וכרטיס אשראי. אבל היא מעדיפה להוציא רק מה שנצרך ולא מעבר. ההתמודדות מול הבהלה הזו והעיניים היוצאות מחוריהן היא מעבר לכוחותיה.

"אבל איך אתה יכול לעשות לי את זה בזמן שידעת שאני מפסיד נסיעה נוספת ומוכן רק בשבילך לחזור מאוחר יותר?" הנהג כעס מאוד.

בתיה התקרבה אליה עוד יותר, מבוהלת במקצת. שולמית התכופפה לעברה ולחשה לה בשקט שלא תדאג, עוד מעט אבא והנהג יסיימו לדבר ויהיה אפשר לחזור לבית.

העיניים של בתי שידרו לה שלא הצליחה לעטוף את הוויכוח

הקולני במילה הנימוסית 'לדבר'.

אריה נשם עמוק. "תראה כמה זמן חלף ובזבזנו זמן על ריב מיותר, אני מבקש שתיתן לכל המשפחה שלי לעלות על הרכב ונתחיל לנסוע".

"ככה תיסעו ולא אכפת לך מההפסד שנגרם לי?"

"ומה איתי? אצלי כסף לא משחק תפקיד כמו אצלך?"

שולמית הבחינה ששני החתנים הגניבו חיוך קטן זה לזה, חיוך שאותו לא אהבה, אבל יכלה להבין לליבם. נעמי שיגרה אליה מבט חסר סבלנות. שולמית התחרטה ששכנעה לצאת לטיול הזה.

"אל תשווה בין שנינו", הנהג אמר ביירות, "לך יש כסף ולי אין".

"מה אתה חושב? שהכסף אצלי זורם הכיס? ממש לא, אדוני".

שולמית נזכרה כיצד הביטה בנהג וריחמה עליו. כנראה הוא באמת זקוק לכסף. אפשר לבוא לקראתו. כנראה מדובר באדם קשה יום שזקוק לכל שקל.

אבל גם אצל בעלה הכסף משחק תפקיד משמעותי וחשוב.

"אמא, אני צמאה", בתיה לחשה. שולמית הכירה את בתה. כאשר היא לחוצה הצמא מופיע. היא הגישה לבתיה בקבוק מים, זו ברכה ושתתה, מרוקנת כמעט את כל הבקבוק. שולמית הרגישה את הצמא מדגדג גם בגרונה, בנוסף לעייפות ואי הנוחות לעמוד כך, כאשר כולם מסתכלים מסביב. אבל אריה היה עיקש כדרכו.

"איזה מין בן אדם אתה", הנהג היה עצבני, "גם ככה התמקחת איתי על המחיר במשך שעה ועכשיו שורף לי את הזמן והעצבים בוויכוח הזה".

"אז קדימה, בוא תפתח את הדלת ותיתן לנו לעלות", אריה היה נחרץ.

הנהג התנשף, שלף מכיסו חפיסת סיגריות ומצית, פתח את הדלת וסינן: "נו כבר, תעלו".

אחד אחרי השני, הם נדחקו ועלו על הטנדר שהיה חם ומחניק לאחר שהייתה הארוכה תחת השמש. הנהג הדליק את המזגן המקרטע. אריה עלה אחרון והתיישב במושב לצד הנהג, סחוט כולו לאחר הוויכוח המעיף, אבל מרוצה שידו הייתה על העליונה.

בתייה התיישבה לידה. "נוסעים הביתה, אמא?" ביררה בשקט. "נוסעים", לחשה לה.

הנהג הדליק סיגרייה, סובב את המפתח, רעש המנוע התערבב עם השיעול הכבד מגרונו.

היא הביטה בפניו שניבטו מהמראה הקטנה שמול הנהג. מיוזעות. עצבניות. עיניו מכווצות. אצבעות ידיו תופפו על גבי ההגה.

אף פעם לא לריב עם נהגים, נזכרה במשפט חכם שאמר פעם אביה. לנהג אסור להיות עצבני. אסור. הוא נוהג בכביש ולא מרגיזים אותו, בכלום, גם אם צודקים.

אבל הנהג נראה עצבני כי הרגיזו אותו. ההפך ממה שהדריך אביה. ההפך ממה שמורה ההיגיון. הטנדר התחיל לנסוע כאשר הנהג לחץ על הדרושה, מעיף את כל הנוסעים קדימה.

שולמית נשמה בכבדות, אי שם מקומה שלישית בבית החולים.

כמה זמן הם הספיקו לנסוע? אולי כמה דקות. כמה עיקולים וסיבוכים, שכל אחד מהם הקפיץ את לבה. הנהג היה לא מרוכז. הוא דיבר בפלאפון, רק יד אחת על ההגה, משברי המשפטים ששמעה הבינה שהוא מנסה לשכנע לקוח מסוים. אולי אותו אחד שרצה לנסוע איתו קודם. השכנועים לא עלו יפה. הוא לא ויתר ולא השגיח על נהיגתו. בתייה נצמדה אליה, מפוחדת, כפות ידיהן השתלבו זו בזו.

"מה אתה, משוגע? ככה נוהגים, תאט", אריה קרא לעבר הנהג.

"אני אסע בקצב שלי", הנהג התרגז עוד יותר. בדיוק סמוך לסיבוב המסוכן במורד ההר, מול השלט שמזהיר את הנהגים להאט, הוא היה שקוע בשיחה, לא שם לב לאזהרה. הרכב שעט קדימה, נתקל

במחסום ושבר אותו וכמעט שהידרדר מטה. נשימתם של כולם נעצרה. היא ראתה את הסוף. שלה. של כל המשפחה. רצתה לצרוח אך לא הייתה מסוגלת להוציא הגה. הנהג דרך בכל כוחו על הבלמים וסובב בחדות את ההגה. לרגע אחד הרכב נטה מעט באוויר ולאחר מכן שעט אל הכביש ונתקל בעוצמה בדופן ההר. היא הרגישה כיצד הפח נמעך ונדחס, כאב איום פילח את גופה. כמו חושך כיסה את עיניה.

"הניתוח שעברת היה לא קל אבל הרופא המנתח היה מרוצה", האחות ניסתה לעודד אותה, אך שולמית זעה וחשה דקירות בבטנה. האחות הבחינה במבע המיוסר על פניה. "זה עדיין כואב, כואב מאוד, אני יודעת, את רוצה עוד משכך?" "למה זה כל כך דוקר?" שולמית שאלה, מתקשה לבטא את עצמה. "הפצע הפנימי כואב, זה יחלוף במשך הזמן".

שולמית הנהנה בקושי רב.

"אל תדאגי, גברת אפשטיין, את יודעת שהמנתח הידוע ד"ר סרגיי פודולסקי היה זה שניתח אותך? היה לך מזל שבדיוק הוא היה בבית חולים כשהגעת. תאמיני לי שניתוח שלו זה לזכות בפיס. אנשים עומדים בתור כדי להתקבל אליו".

שולמית הנהנה בקושי רב לדברי האחות. היא הייתה מוותרת על הזכות לעבור ניתוח של המנתח המהולל ולא להיות כאן בכלל.

"אני רוצה לקום מהמיטה", ביקשה. מדוע המיטה מסורגת משני הצדדים. מנסים לשמור עליה שלא תברח?

"אסור לך לקום", האחות הגיבה ברכות ובסבלנות. "אני יודעת שזה לא קל אבל את כל מה שאת צריכה נביא לך".

"אני כלואה כאן?" שולמית התקשתה לקבל את הגזירה.

"לא לזמן רב. ברגע שיתאפשר ניתן לך לרדת, אני מבטיחה", האחות הייתה חביבה מאוד, "בינתיים, יש לך לחצן מצוקה. כל

דבר שתצטרכי תרגישי בנוח לפנות אלינו”.

שולמית חשה מבולבלת בכלא הזמני שנכפה עליה. אילו רק יכלה לצאת מכאן, להסתובב, להיות כשאר בני האדם שגודשים את הרחובות למטה, הרחק מבית החולים.

אך לפתע כל זה העסיק אותה פחות. האישונים שלה התרוצצו לכל עבר והיא הרגישה שמשהו חסר בין כפות ידיה.

בתייה? היכן היא?

”איפה כולם? למה רק אני כאן במחלקה? איפה שאר המשפחה? ואיפה הבת שלי?” שולמית התקיפה בשאלות את הרופאים שהקיפו אותה.

”כולם בסדר, תירדגעי, גברת אפשטיין”, אחד הרופאים הגיב.

”כולם באמת בסדר?” שולמית כמעט נשכה את שפתיה, ”אז למה אני לא רואה אותם, ואיפה הבת הקטנה שלי?”

”הייתה לכם תאונה מורכבת מאוד”, הסביר רופא אחר, במבטא אמריקאי בולט, ”בלגן רציני, הגיעו הרבה אמבולנסים, אנשי הצלה, אבל אל תדאגי, כולם בחיים”.

שולמית רצתה לנשום לרווחה אבל נשימתה עדיין הייתה קצרה, ”אז איפה הם?”

”אני לא זוכר בדיוק את המחלקות”, הרופא הקודם אמר בקול עבה.

”איפה? אילו מחלקות?” הלוואי שיכולה הייתה לרדת מן המיטה המסודגת הזו וללכת אל בני משפחתה לראות מה מצבם.

הרופא כיוון את מצחו, מנסה להיזכר ללא הצלחה.

“איפה בעלי? ואיפה הבנות שלי, בתיה, נעמי והדס שלי?”

הרופא נאנח, “גברת אפשטיין אני לא יודע איפה בתיה, נעמי והדס שלך. אני לא זוכר את כל השמות והפרטים, בכל אופן כולם בידיים טובות. אל תדאגי”.

הוא פנה הלאה, מותיר את שולמית עמוסת מחשבות ותהיות.

יוסי ונתי, הנכדים החמודים, פניהם התמימות עלו בעיני רוחה. כמה טוב שהם לא הצטרפו לטיול הארור הזה ונשארו אצל חמותה של נעמי. מה קורה איתם כעת? מי יספר להם את מה שקרה? הלוואי שיעמדו בכך.

ובתיה, המוז'ינק'לה שלה, נמצאת לבד היכן שהוא בבית החולים הזה והיא אפילו אינה יכולה להיות לידה וללטף את ראשה.

לפתע סובב אליה הרופא חמור הסבר את ראשו, “רווקא יש חדשות טובות. הבעל שלך, גברת אפשטיין, יצא כמעט ללא פגע. בגלל המיקום שבו ישב ברכב, כמעט לא נפצע למעט חבלות קלות. הוא עבר את כל הבדיקות ועוד מעט יוכל להשתחרר מבית החולים. אולי אפילו יבוא לבקר אותך”.

שולמית ניסתה לחייך ונשמה בהקלה כאשר אחד מהרופאים הסיט את הווילון ואף אחד לא יכול היה לראות את פניה.

כולם נפצעו, כולם מאושפזים, רק הוא בסדר.

אומנם הנהג הרגוז היה זה שנסע בפראות, אבל מי הרגוז אותו? ועל מה? על מאה וחמישים שקלים עלובים?